Izvori vjere

Iz logičke perspektive i na osnovu racionalnih uzusa izvore ili pak izvor vjere treba tražiti upravo na onom mjestu sa kojeg je potekla kap koja je u nama probudila žeđ prema toj vjeri i učinila nas njenim pripadnikom. Ukoliko smo prihvatili da je Božija knjiga izvor upoznavanja i osnova našeg povezivanja sa Gospodarem i Njegovim poslanikom, moramo se, u cilju upoznavanja djelokruga te vjere, obratiti upravo toj knjizi.

Razlika je između čovjeka koji je prihvatio vjeru i onoga koji kaže: “Ne prihvatam ni Islam, ni bilo koju drugu vjeru!” Ili mu argumenti do kojih je došao ne daju zadovoljavajući odgovor na njegova pitanja, ili pak smatra da ima argumente koji ukazuju na lažnost vjere. S obzirom na različitost stanovišta i drugačijim pristupima ovom problemu u raspravama sa ova dva čovjeka postoji bitna razlika u kvalitetu postavljenih pitanja. Čovjeku koji ne prihvata vjeru mora se prići na drugačiji način nego li vjerniku koji ima već oformljeno mišljenje u vezi sa djelokrugom vjere koju je prihvatio.

U raspravi sa vjernikom služimo se upravo onim izvorima na osnovu kojih je on tu vjeru prihvatio. Imajući u vidu ovaj logičan princip, kažemo da su izvori vjere sljedeći:

a) Kur'an Časni: Osnovni i temeljni izvor Islama, njegove spoznaje, zakona i principa jeste Kur'an Časni. Nijedan drugi izvor na koji bismo se mogli osloniti ne može odrediti djelokrug vjere, osim Kur'ana. Kada se obratimo ovom osnovnom izvoru, on nas upućuje na dva sljedeća izvora:

b) Poslanikov sunnet. Kur'an Časni u brojnim ajetima potvrđuje autoritativnost poslanikovog govora (provjerene izvornosti). Na dva načina uspostavlja dokaz o tome dajući mu mjesto u redu u kojem se i sam nalazi:

1. On, tj. Poslanik nema pristrasnosti niti ciljeva.

.Pokoriti se njemu znači pokoriti se Bogu .2

:U vezi sa prvim pristupom u suri An-Nadžm, u 3. i 4. ajetu kaže se

وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَى إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى

.On ne govori po hiru svome, to je samo Objava koja mu se obznanjuje

:Zatim slijedi jedno univerzalno pravilo u suri Al-Hašr, u sedmom ajetu

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا

;Ono šta vam Poslanik da, to uzmite, a ono šta vam zabrani, ostavite

Sve šta vam naredi, prihvatite i pokorite se, a sve od čega vas odvrati, od toga se klonite. Ovaj .ajet je izričit u bespogovornom prihvatanju Poslanikovih riječi

:U vezi sa drugim pristupom, u suri An-Nisa, u 64. ajetu, Kur'an kaže

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلاَّ لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللّهِ

.A nismo slali poslanike, osim, da bi im se, Allahovom dozvolom, pokoravali

Zatim Poslanik, čije djelo i govor potvrđuje Allah Uzvišeni, čovjekov razum proglašava dokazom i sredstvom iznalaženja vjerskih propisa na mjestima u kojima se ne može naći izričito naređenje u Kur'anu i sunnetu, sljedećim riječima: *"Zaista, Allah ima dva dokaza kod ljudi, jedan vanjski i jedan unutarnji. Vanjski dokazi jesu poslanici, vjerovjesnici i imami, a unutarnji je razum." U drugom hadisu Poslanik, s. a. v. a., kaže: "Život i postojanje čovjekovo jeste u razumu, i onaj ko nema razuma nema ni vjere."* Dakle, na osnovi iznesenog da se zaključiti da :su – sa kur'anskog i hadiskog stanovišta – izvori za vjeru Islam sljedeći

,a) Božija knjiga

,b) Poslanikov sunnet

.c) čovjekov razum

Nakon objašnjenja u vezi sa izvorima vjere obavit ćemo jedno malo istraživanje da bismo odgovorili na pitanje o tome da li se djelokrug vjere svodi na pojedinca ili pak obuhvata sve društvene aspekte. Nakon površnog istraživanja vjerskih izvora, zakona i propisa, bilo koje

prirode da su bili (pravni, sudski i ostali), postaje očito da ih je nemoguće provesti u život, osim na društvenom planu i u vjerskoj vlasti, drugim riječima svi ti zakoni tiču se društvene, a ne .privatne dimenzije života

.Prvo Božije naređenje Musau, a. s

Kur'an prenosi razgovor koji je tekao između Gospodara i Musa, a. s. Uzvišeni je upitao Musaa: Šta ti je to u ruci? Musa je odgovorio: Ovo je štap, na njega se oslanjam, tjeram ovce, a imam i drugih koristi. Međutim, Božija volja u vezi sa štapom bila je takva da bude moćno oružje u Musaovoj ruci. Objektivno gledano, on će služiti za čuvanje ovaca i oslanjanje pri hodu, ali unutrašnji smisao mu je u smirivanju i slanju u vječni počinak Faraonovog silništva. Musa je :čuo naredbu

اذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى

!Idi faraonu jer on se uzoholio i u zlu ogrezao

Međutim, da li se Musaova obaveza iscrpljivala u moralnoj prilici i u pozivanju na Pravi put? I da li je kur'anskim propisom da u vjeri nema prisile, već određena razlika između čestitosti i zablude, tj. da nema mjesta prisili i prinudnom odvraćanju od puta koji je čovjekov razum svojevoljno izabrao? Da li ga je trebao opomenuti i prepustiti mu da odluči šta će činiti? Kur'an :na ova pitanja daje odričan odgovor prenijevši nam Musaove riječi upućene Faraonu

فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ

!Pusti sinove Israilove da idu s nama i nemaš ih pravo mučiti

Da li Musa time što zahtijeva od Faraona da se prođe nasilništva i tlačiteljske vladavine, zapravo traži za narod slobodu od svake vrste vlasti? Ili to zahtjeva od Faraona zato da bi tu .moć prisvojio sebi? Jasno je da sa stanovišta razuma prva mogućnost nije prihvatljiva

?Šta je borba protiv tiranije

Zar od najjasnijih poruka koje su poslanici širili među ljudima nije ona o borbi protiv tiranije i suprotstavljanju nasilnicima!? Da li je borba i suprotstavljanje nasilnicima i tlačiteljima kao što su Faraon, Nemrud, Karun moguća bez prethodnog akumuliranja snage? Zar je priprema i ?akumuliranje snage za svestrani rat moguća osim s uspostavljanjem vlasti

Pitanje

Treba se upitati da li se borba protiv zla i suprotstavljanje tiranima slaže sa principima sekularizma? Da li se u današnjem svijetu u kojem je sva moć u ruci vlasti, može reći, da li je borba racionalni princip? I da li je to osim stupanje na političku i društvenu pozornicu i na scenu ljudskih propisa. Zar Isa, a. s., nije rekao: Ko će mi biti pomagač na putu ka Allahu? Rekoše Havarijjuni:"Mi smo pomagači Božiji."I jedna skupina Beni Israila uzvjerova, a jedna zanijeka. Dakle Isa je pozvao, okupio je prijatelje. Havarijuni su dali pozitivan odgovor i izrazili spremnost na svaku vrstu podrške i pokoravanja. Iz posljednjeg djela ovog ajeta postaje jasno da je riječ o pozivu u borbu i suprostavljanje tiraniji, zato se u njemu i kaže: Mi smo pomogli vjernike i pobijedili njihove neprijatelje. Na kraju oni su postali moćni, u vezi sa čime Kur'an kaže: O vjernici, budite pomagači Božiji kao što je Isa sin Merjemin rekao Havarijjunima. U skladu sa zakonom stvaranja je da prijatelji Božiji i pristalice pravde ukoliko ustanu, pobjede prijatelje šejtanove i pristalice tiranije, u to nema nikakve sumnje. Ukoliko razmotrimo ovaj časni ajet koji se odnosi na spremnost ljudi da spriječe prodiranje muslimanskih i Božijih neprijatelja u teritorij islama, sigurno ćemo vidjeti da nema nikakvog podudaranja sa principima sekularizma niti sa vjerom bez vlasti. Kur'an časni kaže:

وَأَعِدُّواْ لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدْوَّ اللّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِن دُونِهِمْ لاَ تَعْلَمُونَهُمُ اللّهُ يَعْلَمُهُمْ

I protiv njih pripremite koliko god možete snage i konja za boj, da biste time zaplašili Allahove i vaše neprijatelje, i druge osim njih - vi ih ne poznajete, Allah ih zna.

Objašnjenje

Objasnit ćemo ovaj ajet s namjerom da ukažemo na razliku njegovog sadržaja sa teorijom "vjere bez vlasti" koju podržava sekularizam.

a) Ovo nije naredba ratovanja; prije svega treba da je jasno da ovaj ajet ne poziva na rat, tj. na rušenje društvenog mira, zbog toga što je temeljni cilj islama jedinstvo s ciljem stizanja do tewhida i ljudske savršenosti. Usljed toga mir je najpoželjniji put poradi stizanja do krajnjeg islamskog cilja. Rat je posljednje sredstvo koje muslimani koriste za očuvanje ljudskih i društvenih principa, tek u slučaju kada nema drugog izlaza.

b) Ovo je zakon stvaranja; riječ je o naredbi koja je preuzeta iz srži ustrojstava koji vladaju

Kreacijom. Ljudsko društvo jeste skup pojedinaca i različitih naroda i narodnosti koji slijede različite stavove i ideje. U takvom društvu na osnovu principa o zaštiti ličnih dobara, nijedna skupina neće pristupiti savezu osim u slučaju da se pojavila druga unija koja predstavlja opasnost i smetnju za njihova dobra, zakone i običaje. Sa postojanjem dvije unije ili dva društva neće dugo potrajati i doći će do nesuglasica, razmirica i na kraju do međusobnog sukoba u .kojem će svaka strana imati želju za dominacijom nad suparnikom

c) Najbolji svjedok nalazimo u sebi. Kada ovo ne bio usud, i kada ne bi postojali ratovi i pustošenja, u tom slučaju stvaralački sistem ne bi stvorio u bićima, a između ostalog i u čovjeku, moć samoodbrane. Upravo ta činjenica da svako živo biće u skladu sa životnom formom u kojoj egzistira ima svoj odbrambeni mehanizan jeste najbolji svjedok o neizbježnosti ratova i sukoba u materijalnom svijetu. Čovjek je također opremljen snagom srdžbe, kao što posjeduje i moć razmišljanja. Skup ove dvije moći u čovjeku najbolje pokazuje da je rat .prirodna i neizbježna stvar

d) Islamski propisi jesu fitretski; s obzirom na to da su islamski propisi uspostavljeni na osnovama fitretskih standarda, fitret svakog pojedinca drži obaveznim da u mjeri svojih mogućnosti, naspram eventualnog neprijateljskog napada sebe osigura na taj način što će se .pripremiti i opremiti, da bi u slučaju mogućeg napada mogao braniti sebe i svoj imetak

e) Islamska vlast jeste ljudska, tj. humana vlast; u skladu s islamskim uzvišenim fitretskim poučavanjima, koja predstavljaju upravo onu čvrstu, uravnoteženu vjeru koja je postojana i utemeljena na argumentu, i koju je spustio Uzvišeni Allah, On je izabrao za ljude vlast koju treba nazvati ljudska vlast. U islamskoj se vlasti čuva pravo svakog pojedinca, a korist slabog i jakog, moćnog i potrebitog, slobodnog i roba, žene i muškarca, individue i društva, cjeline i djela na istovjetan se način poštuje. Islamska vlast ni u kojem slučaju nije diktatorska da bi se održavala željom vladara, i da bi on mogao činiti sa ljudima i njihovim častima i imecima šta mu je volja. To nije također ni parlamentarna vlast u kojoj se sve vrti oko želje pojedinaca gdje se gaze prava drugih. U parlamentarnoj vlasti pravo na vlast ima većinska polovina (+1) nad drugom polovinom (-1). Međutim u islamskoj ljudskoj vlasti, s obzirom na to da je osnova vlasti istina, i da svi ljudi imaju pravo, vlast je ustanovljena na ljudskim principima, tako da .svako u srazmjeri svojih mogućnosti i sposobnosti može stići do sreće i savršenstva

f) Saobrazno prethodnim činjenicama, fitret presuđuje u korist odbrane istine, na osnovu čega se možemo zapitati: Da li je moguće da skupina ljudi koja ima isti cilj, jednu vjeru, jednu Kiblu, ostvari svoja prava nasuprot skupine ljudi koji ne prihvataju spomenute elemente, a da nemaju

baš nikakve moći? Nikada! I da li moguće posjedovanje moći, bez obzira o kojoj da je riječ političkoj, vojnoj, kulturnoj, privrednoj itd., bez posjedovanja vlasti? Ukoliko objektivno i realno razmislimo o ovakvom obliku okolnosti, njena nemogućnost je veoma jasna. Da li je moguće ostvarenje koncepta spomenute naredbe koja se oslanja na fitretu, kao i stotine sličnih naredbi, !na principima sekularizma i sa vjerom bez vlasti? Nikada

Važne poruke ajeta

U ajetu se ne kaže postanite moćni da bi mogli ugušiti i nadvladati neprijatelja, ovo nije ni u kojem slučaju cilj ajeta, već kaže se preplašite ih da vas ne bi napali, dakle moć u islamu služi za sprječavanje agresije, a ne za agresiju. Moć u vjerskoj vlasti služi za uspostavljanje mira i .sigurnosti a ne za započinjanje rata i nemira ili za uništavanje ljudskih života

Sa kur'anskog gledišta veliki dio savjeta i apela upućenih od strane svih poslanika od Adema, a. s., pa do Muhammeda, s. a. v. a., tiče se vlasti, života, mira i rata, provođenja pravde, poštivanja društvenih prava. Usljed toga primjećujemo da u suri As-Saff u četrnaestom ajetu kada je riječ o ratu i borbi, i kada se muslimani žele pospješiti na njega uzima se primjer od Isaovih, a. s., Havarijjuna (apostola) i kaže se: *"O vjernici, i vi svome poslaniku također dajte pozitivan odgovor, budite po pitanju rata i borbe na Božijem putu poput havarijjuna Isaovih, koji su bili vjernici i na zapovjest Isaa borili su se protiv neprijatelja i pobjedili ih."* Dakle sljedeće stavke :bile su uključene u programima svih poslanika

;a) odbrana prava onih kojima je nanijeto zlo

;b) stalna borba protiv tirana

;c) uspostavljanje pravde

;d) poziv na uspostavljanje pravde među svim slojevima u društvu

;e) naređivanje dobra u smislu javne obaveze i dužnosti svih pojedinaca

;f) sprječavanje od zla i moralnih devijantnosti i individue i društva

;g) opomena i odvraćanje od rušenja životnih normi porodice i društva

;h) opomena na nepoželjnost izbjegavanja društvenih odgovornosti

;i) naređenje na izgradnju i oživljavanje zemljišta

;j) poštovanje prava, pa čak i životinjskih i biljnih

;k) poštovanje nemoćnih i iznemoglih

.l) iskorjenjivanje neimaštine i siromaštva

Kao i veliki broj drugih stavki poput poučavanja i odgoja čovječnom moralu. Ovakav program nije moguće provesti u praksu osim u okrilju moćne vlasti koja ima političku, vojnu, kulturnu, .moralnu i druge nezavisnosti od životne važnosti

Posebno u današnje vrijeme kada je nastupio moralno društveni kolaps pod sjenkom naučnih i tehnoloških napredaka koji su nekada bezgranično veliki svijet pretvorili u jedno veliko selo čiji su seljani međusobno povezani najmodernijim sredstvima komunikacije putem kojih razmjenjuju sve moguće vrste informacija od naučnih, moralnih i ostalih vršeći na taj način međusobni utjecaj. Kada muslimani ne bi imali vlast nikada se ne bi mogli služiti prirodnim bogatstvima ili izvorima energije. Već stalno bi bili u situaciji primoranosti prosjačenja od ove ili one države. A oni bi tada rekli: Kakva je to vjera što svoje sljedbenike lišava životnih potrepština i što ih je pustila da tumaraju poput napuštenih ovaca, bez pastira i vođe, poljima znanja, tehnike, privrede? I realno gledano, da li ovakva vjera zavređuje da bude slijeđena? I zar čovjekov fitret ne bi trebalo da čovjeka iznutra poveže sa Bogom? Pa šta će u tom slučaju biti s ?filozofijom postojanja religije